[א]נפלו ונתפצעו אחד שוגג ואחד מזיד לא יעלו דברי ר"מ ורבי יהודה רבי יוסי ור' שמעון אומרים [א]בשוגג יעלו במזיד לא יעלו והא הכא דמדאורייתא חד בתרי בטל ורבנן הוא דגזור וקא קניס ר' יהודה התם היינו טעמא דר' יהודה משום דאתי לאיערומי ורמי דרבי יוסי אדרבי יוסי דתנן [ב]נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות אחרות הרי זה לא ילקט ואם ליקט יעלו באחד ומאתים ובלבד שלא יתכוון ללקט ר' יוסי אומר [ב]אף המתכוין ללקט יעלו באחד ומאתים הא אתמר עלה אמר רבא חזקה אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת וכן כי אתא רבין א"ר יוחנן חזקה אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת: **מתני'** [ג][ג]הכהנים שפגלו במקדש מזידין חייבין: **גמ'** ת"ר [ד][ד]היה עושה עמו בטהרות ואמר לו טהרות שעשיתי עמך נטמאו היה עושה עמו בזבחים וא"ל זבחים שעשיתי עמך נתפגלו נאמן אבל אמר לו טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאו וזבחים שעשיתי עמך ביום פלוני נתפגלו אינו נאמן מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר אביי כל שבידו נאמן רבא אמר [ה]כגון דאשכחיה ולא אמר ליה ולא מידי ולבתר הכי אשכחיה ואמר ליה ההוא דאמר ליה לחבריה טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאו אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה שורת הדין אינו נאמן אמר לפניו רבי אסי רבי אתה אומר כן הכי אמר ר' יוחנן משום רבי יוסי מה אעשה שהתורה האמינתו היכן האמינתו א"ר יצחק בר ביסנא * כהן גדול ביוה"כ יוכיח דכי אמר פגול מהימן ומנא ידעינן והכתיב [ו]וכל אדם לא יהיה באהל מועד אלא לאו משום דמהימן ודלמא דשמעניה דפגיל אי לאו דמהימן אע"ג דשמעניה נמי לא מהימן דדלמא לבתר הכי קאמר * ודלמא דחזיניה בפישפש קשיא ההוא דאתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה ספר תורה שכתבתי לפלוני אזכרות שלו * לא כתבתים לשמן אמר ליה ספר תורה ביד מי אמר ליה ביד לוקח אמר ליה [ה]נאמן אתה להפסיד שכרך ואי אתה נאמן להפסיד ספר תורה אמר ליה רבי ירמיה נהי דהפסיד שכר אזכרות שכר דספר תורה כוליה מי הפסיד אמר ליה אין שכל ספר תורה [ו]שאין אזכרות שלו כתובות לשמן אינו שוה כלום וליעבר עלייהו קולמוס וליקדשיה כמאן נימא דלא כרבי יהודה [ו]דתנן [ז][ז]הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוון לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אין השם מן המובחר אפילו תימא רבי יהודה עד כאן לא קאמר רבי יהודה אלא בחדא אזכרה אבל דכולי ספר תורה לא משום דמיחזי כמנומר ההוא דאתא לקמיה דר' אבהו א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני גוילין שלו לא עיבדתים לשמן א"ל ספר תורה ביד מי א"ל ביד לוקח אמר לו [ח]מתוך שאתה נאמן להפסיד שכרך אתה נאמן להפסיד ספר תורה

ומאי

רש"י

נפלו ונפסלו. אגוזי פרך אין בטלין אפילו באלף מפני חשיבותן. נתפלעו האגוזים של ערלה ואח"כ נפלו לתוך של היתר יעלו נפלו תחלה ואח"כ נתפלעו: **אחד.** שפלען שוגג שלא נתכוין כדי לבטל חשיבותן ולהעלותן באחד ומאתים כדין ערלה בין שפלען מזיד שנתכוין לכך: **לא יעלו.** אפילו באלף דקנים ר"מ ורבי יהודה שוגג אטו מזיד ואע"ג דהך עלייה שהוא מעלה ומבטל אגוזי פרך איסורא דרבנן בעלמא הוא ואפילו שלמים דמדאורייתא אין חילוק בין חשוב לשאינו חשוב דהכל בטל דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות ורבנן הוא דגזור: **דאתי לאיערומי.** ולהתכוין ויאמר שוגג הייתי ולא נתכוונתי כדי להעלותן: **הרי זה לא ילקט.** דכל זמן שהיא במקומה כמחובר[ח] חשיבא ולא בטלה וכי לקיט לפירות ומבטל להו במאתים הוי מבטל איסור לכתחילה: **ואם ליקט.** ולא נמלך: **יעלו.** דה"ל שוגג דלא נתכוין ללקט ע"מ לבטל דסבור שכבר בטלו במחובר: **ובלבד שלא יתכוון ללקט.** בכוונת ביטול: **אף המתכוין כו'.** אלמא במזיד נמי בטיל: **אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת.** אין לך אדם נוטע ערלה בין שאר נטיעות בלא סימן ואוסר כרמו בשביל נטיעה אחת וכיון דלא שכיחא לא אסמור בה רבנן אבל נפילת איסור בהיתר שכיחא: **כל שבידו.** לעשות בשעה שמודיעו: **נאמן.** ורישא כגון שעודן בידו לטמאן ולפגלן וגבי קרבנות בכהן העובד קמיירי כגון שהודיעו בין שחיטה לזריקה ואמר פיגלתיה בשחיטה שעדיין בידו לפגלו בשאר עבודות אבל ביום פלוני שכבר יצאו מידו לאו כל כמיניה: **רבא אמר.** אע"פ שאין בידו נאמן וסיפא כגון דאשכחיה מקמי האידנא ולא אמר ליה והשתא א"ל: **שורת הדין.** כלומר הדין נותן: **אתה אומר כן.** שאינו נאמן אבל רבי יוחנן אמר משום רבי יוסי כו': **האמינתו.** ואפי' לאחר זמן כדמפרש: **כהן גדול ביוה"כ.** כפר ושעיר שלפני ולפנים שהוא שם יחיד ואין רואהו ואם אמר פגול מהימן דהא כתיב המקריב אותו לא יחשב (ויקרא ז) וקרי לא יחשב מחשבת פיגול ואם חשב פיגול יהיה: **ומנא ידעינן.** ביוה"כ דפגיל אי לאו דמהימן: **ודלמא.** כי אמר קרא פיגול יהיה דשמעינן דפגיל בקול רם דאמר הריני מזה על מנת להקטיר אימורין חוץ לזמנן: **ומשני אי לאו דמהימן.** לומר בשעת עבודה פיגלתי אע"ג דשמעניה דפגיל נמי דלמא לבתר עבודה קאמר: הכי גרסינן **דלמא דחזיניה בפישפש.** ודלמא בכה"ג מהימן דחזינן בפישפש דבשעת אמירה היה מזה. פישפש פתח קטן שהיה בבית החליפות פתוח להיכל ושנים היו אחד בצפון ואחד בדרום כדתניא בזבחים באיזהו מקומן (דף נה:) שני פישפשין היו בבית החליפות אחד בצפון ואחד בדרום כדי להכשיר את כל העזרה לשחיטת קדשים קלים שנהיה קורין בכל הרוחות ושחטו פתח אוהל מועד (ויקרא ג) וגם לול קטן היה פתוח לבית הכפורת. והאי דמקשי הכא דלמא דחזיניה בפישפש אהזאות דעל הפרוכת בהיכל קאי וגבי עבודות דלפני ולפנים נמי איכא לאקשויי דחזיניה דרך לול: **ואין אתה נאמן כו'.** הואיל ואין בידך: **וליעבר עלייהו קולמוס.** לשמן כתב על גבי כתב ולקדשיה: **ולא הטיל בו דלת.** ונמצא שם כתוב כדרכו אבל שלא לשמו הוא: **מעביר עליו קולמוס.** לשמו: **כוליה ס"ת.** כל אזכרות שבו: **גוילים.** קלפים:

ומאי

תוספות

אמר אביי כל שבידו נאמן. הקשה ר"ת דהכא אפי' לרבא לא מהימן אלא משום שהיה בידו תחילה וכפ' האומר (קידושין דף סו.) פליגי אביי ורבא באשתו זינתה בעד אחד והלה שותק ומשמע התם דתרוייהו מודו בא"ל עד אחד נטמאו טהרותיך והלה שותק נאמן וכן א"ל עד אחד אכלת חלב ואע"ג דאין בידו ואומר ר"ת דהכא במכחישו או אומר איני יודע אבל התם דשותק הוי כהודאה וכן משמע בהאשה רבה (יבמות דף פח.) דבעי למיפשט מיניה דעד אחד נאמן באיסורין ודחי דלמא שאני הכא משום דאשתיק ושתיקה כהודאה דמיא וגבי אשתו זינתה פליגי נמי בשותק ומהני לאביי בעד אחד כשר דלאו גולגא ואף ע"ג דאין דבר שבערוה פחות משנים או בקינוי וסתירה בעד אחד הכא דשותק שאני אי נמי מדרבנן ורבא אפי' שותק לא אסר אלא אם כן מהימן עליה כבי תרי ומתוך כך אומר ר"ת דאדם המטהר יין לחברו אי אשכחיה ואמר ליה בזימנא קמייתא מהימן כרבא ואפילו מכחישו כיון דהיה בידו אבל אחר לא מהימן אי מכחישו או אומר איני יודע ואי שתיק מהימן וכן פסק רבינו משולם בן רבינו קלונימוס ואי מהימן עליה כבי תרי אסור כדאשכחן בההוא סמיא (קידושין דף סו.) לרבא ואפי' היכא דלא מהימן מכל מקום לדידיה אסור דשויא אנפשיה חתיכה דאיסורא ונראה דאם שותק מחמת שאינו יודע דלא הויא שתיקה כהודאה וכל הסוגיא דקידושין * יש לפרש באומר לו נטמאו טהרותיך בפניך או ידעת תדע דקתני דומיא דאכלת חלב והתם דוקא הויא שתיקה כהודאה: **דכי** אמר פיגול מהימן. ותימה הא רבי יוסי גופיה בזבחים פרק בית שמאי (דף מד:) אית ליה דאין פיגול בדבר הנעשה בפנים דיליף משלמים וי"ל נהי דפיגול לא הוי פסול מיהא הוי ופיגול דהכא לאו דוקא כדאשכחן בסוף פ"ק דזבחים (דף יד.) לרבי [שמעון] דאמר כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול ואמר רבי יוסי בר' חנינא מודה רבי [שמעון] דפסול מקל וחומר [ט]ואין לתמוה מנא ליה דמהימן דפשיטא דבכל הקרבנות שייך פיגול בכל ד' עבודות:

ועל

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה יא יב:

כז ב מיי' שם הלכה כה:

כח ג מיי' פ"ו מהל' חובל ומזיק הלכה ד:

כט ד ה מיי' פי"ט מהל' פסולי המוקדשין הל' טו ופי"ג מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ח וע"ש בכ"מ:

ל ו ז מיי' פ"ו מהל' תפילין הלכה יח סמג עשין כה טור ש"ע י"ד סימן רפא סעיף ה:

ח [מיי' שם טוש"ע י"ד סי' רעו סעי' כ']:

◆

תוספות רי"ד

ת"ר היה עושה עמו בטהרות ואומר לו טהרות שעשיתי עמך נטמאו היה עושה עמו בזבחים ואומר לו זבחים שעשיתי עמך נתפגלו נאמן אמר לו טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאו וזבחים שעשיתי עמך ביום פלוני נתפגלו אינו נאמן מ"ש רישא ומ"ש סיפא אמר אביי כל שבידו נאמן פי' מדלא קאמר כל שהן בידו אלא כל שבידו ש"מ ה"ק כל שבידו לטמאות ולהתפגל שאע"פ שהן תחת רשותו אם יש בידו לפסול נאמן ואם לאו אינו נאמן שכשאמר לו טהרות שעשיתי עמך נטמאו אם יכול לטמאן מכאן ולהבא נאמן ואם לאו אינו נאמן ואע"פ שהם ברשותו כגון שלא היו קרובים לו וזה רוצה ללכת גמו וללוקחם כיון שאינו יכול לטמאן עכשיו אם אמר לו נטמאו אינו נאמן וזהו ביום פלוני שנגמר מלאכתו ואינו עסוק בהן ואע"פ שעדיין לא החזירן לו: ורבא אמר כגון דאשכחיה (והוא שלא יצאו מתחת ידו) ולא א"ל ולא מידי ולבתר הכי אשכחיה וא"ל. פי' רבא פליג עליה דאע"ג דאין בידו לטמאן נאמן הוא אם א"ל בזמנא קמא דאשכחיה והוא שלא יצאו מתחת ידו דומיא דס"ת דר' אמי ור' אבהו דקמן נאמן. וסיפא כגון דאשכחיה ולא א"ל ולבתר הכי אשכחיה וא"ל. וזבחים [א] נמי כל זמן שבידו לפגלם דהיינו בין שחיטה לזריקה אם אמר כי נתפגלו בשחיטה או בקבלה או בהולכה נאמן שהרי עדיין יכול לפגל בזריקה אבל אם גמר כל העבודות שכבר זרק ואומר נתפגלו אינו נאמן ואע"פ שעדיין הוא עסוק בקרבן להפשיט ולנתח ולהקטיר והאי דקאמר ביום פלוני לאו דוקא דמה לי ביום פלוני ומה לי בשעה פלונית. ורבא פליג עליה ואמר אע"ג דאין בידו לפגל אי אמר ליה בזמנא קמא דאשכחיה נאמן אבל כיהו בעינן שיהא הקרבן עדיין ברשותו שלא גמר כל עבודותיו להקטיר איבריו או אימוריו וה"ה דפליגי גם בס"ת שאם לא גמר כל הספר או נאמן לומר אליבא דאביי לא כתבתי האזכרות לשמן לא עבדתי הגוילין לשמן שעדיין יכול לפוסלו במה שיש לו כתוב אבל אם גמר הספר שהרי אינו יכול לפוסלו אינו נאמן ולרבא נאמן כל זמן שהוא תחת ידו כר' אמי ור' אבהו והוא דא"ל בזמנא קמא דאשכחיה ההוא דאתא לקמיה דר' אמי א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני אזכרות שבו לא כתבתים לשמן א"ל ספר תורה ביד מי א"ל ביד לוקח א"ל נאמן אתה להפסיד שכרך ואי אתה נאמן לפסול ס"ת פי' אבל אם היה הספר בידו היה נאמן כדרבא: ההוא דאתא לקמיה דר' אבהו א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני גוילין שבו לא עבדתים לשמן א"ל ס"ת ביד מי א"ל ס"ת ביד לוקח א"ל מתוך שאתה נאמן להפסיד שכרך נאמן אתה להפסיד ס"ת ומ"ש

א) [ולה דצ"ל שאע"פ שהן תחת ידו מ"מ דוקא אם יש בידו וכו'.

ב) ר"ל וכוונתם נמי יש חילוק בין אביי לרבא דלאביי כל זמן שבידו וכו'.

מסורת הש"ס

א) [ערלה פ"ג מ"ח], ב) ערלה פ"א מ"ו, ג) [לעיל נג. נדרים נו. מנחות מט.], ד) [תוספתא פרק שני דתרומות ע"ש], ה) [עי' תוס' ב"ב לג. סד"ה ה"ג (סוף)], ו) [צ"ל דתניא], ז) [מסכת סופרים פ"ה] [לעיל כ. שבת קד:], ח) בס"א: כמחובר, ט) [ועי' תוספות זבחים יד. ד"ה מודה ותוס' מנחות יד. ד"ה פיגול].

◆

תורה אור השלם

ו. וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל: ויקרא טז יז

◆

גליון הש"ס

גמ' בה"ג ביוה"כ יוכיח. עי' זבחים דף מד ע"ב תד"ה בדבר הנעשה: שם ודלמא דחזיניה. עי' זבחים דף נה ע"ב תד"ה ב' פשפשים: שם לא כתבתים לשמן. עיין מנחות דף מב ע"ב תד"ה ואל ימול: תוד"ה אמר וכו' י"ל באומר. עי' סוטה ד' ג ע"ב תוד"ה ת"ל:

◆

מוסף רש"י

הכהנים שפגלו במקדש. קרבנות שמחשבים חוקום לאכול מהם חוץ לזמנם ולא הורצו לבעלים (לעיל נג.). מזידין. שידעו שפסולים בכך, חייבים. לשלם דמיהם לבעלים, שהרי צריכים להביא אחרים, ואי נמי נדבה היא, קשה בעיניו שלא הקריב קרבנו, שהרי להביא דורון היה מבקש (שם). ונתכוין לכתוב יהודה. שהיה טועה וסבור שהוא צריך לכתוב יהודה (לעיל כ.). וטעה ולא הטיל בו דלת. הרי השם כתיב אלא שהיה שלא לשמו (שם) ונמצא שם נכתב במקומו אבל לא בכוונה (שבת קד:). מעביר עליו קולמוס. לכוונת שם על כל אותיותיו כאילו הוא כותבו (שם).

מכאן שייך לעמוד הבא

על החרשת שהשיאה אביה. בקטנותה וקיבל קדושין והוו קידושין גמורים, שהיא יוצאה בגט. ואפילו משגדלה יפקע כח אב מקבלת היא את גיטה (יבמות קיב:) ויאלאה, ואע"ג דקידושיה גמורין הוו וגירושיה בלא דעת הוי גיטא, לפי שהאשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה (שם קיג.). ועל קטנה בת ישראל. יתומה הנישאת ע"פ אמה שאוכלת בתרומה. אע"פ שאין נישואיה נישואין גמורים אכלה בתרומה דרבנן (שם). מעדותו של ר' יוחנן. לאמר דאפילו במקום קידושין גמורים לא בעינן דעתה דאשה בגירושין (יבמות קיג.). אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לה. והיא לא שמעה, וחזר ואמר לה. לאשתו פקחת, כנסי שטר חוב זה. ולא הודיעה שהוא גיטא, הרי זו מגורשת (שם). לא בעינן דעתה. דאשה בגירושין, דקתני חרשת יוצאה בגט (שם). פשיטא. דלר' יוחנן ודאי הכי הוא (שם). ואילו חרשת. שלא השיאה אביה בקטנותה, שאין נישואיה גמורין (שם קיג.). לא אכלה. מדסבקה לחרשת דקתעסיק בה ואפי' ונקט קטנה, ולא קתני ועל החרשת שנישאת מעצמה שאוכלת בתרומה (שם). שמא יאכל חרש בחרשת. והאי לאו שינויא מעליא הוא, מה לי פקח בחרשת מה לי חרש בחרשת, שניהן אינן נשואין ואם זו מותרת אף זו מותרת, שהרי לא היתר שלהן אינו אלא משום דלאו בני עונשין ניהו והרי בקטן אוכל נבלות, אלא כולה משום גזירה שמא יאכל חרש בפקחת הוא, דאיכא עליה חיוב מיתה כדאמרינן במסקנא דמילתא, ולהכי נקט ברישא שמא יאכל חרש בחרשת ולא נקט שמא יאכל חרש בפקחת, משום דחרש בפקחת לא מיחלף בפקח בחרשת, אבל חרשת אשת חרש מיחלפא בחרשת אשת פקח והדר מיחלף חרש בעל פקחת בחרש בעל חרשת, אבל קטנה לגדול ליכא למיגזר משום גדולה לקטן, דאין לקטן נישואין (שם). וליכול. אפילו חרשת בפקחת, בתרומה דרבנן, הא אית לה נשואין מדרבנן (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com